

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Εισαγωγή	15
<i>Γιατί «πολιτισμική προσέγγιση»;</i>	16
<i>Δυσκολίες κατανόησης του αξιακού φορτίου</i>	19
<i>Συνάγοντας αξίες και ιδέες από την πράξη και όχι (τόσο) από κανονιστικές διακηρύξεις</i>	20
<i>Έρευνες γνώμης</i>	22
<i>Περίγραμμα</i>	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Το πλαίσιο ανάλυσης: Θεσμική δομή, πολιτική και κουλτούρα	25
<i>1.1. Η «κουλτούρα» κι οι παράμετροί της: Αξίες και ιδέες</i>	26
<i>1.2. Πλουραλισμός αξιών και ιδεών στις σημερινές κοινωνίες</i>	29
<i>1.3. Αντίθετες αξίες και συμβιβασμοί</i>	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Θεωρητικές προσεγγίσεις της κουλτούρας	33
<i>2.1. Η δημόσια επιλογή και η παραδοχή του γενικευμένου εγωιστικού συμφέροντος</i>	33
<i>2.2. Η ιδιοτέλεια των ελίτ</i>	34
<i>2.3. Η θεωρία του κοινωνικού κεφαλαίου</i>	35
<i>2.4. Οι πολιτισμικές παράμετροι της νεωτερικότητας</i>	37
<i>2.5. Η παραλλαγή του Inglehart: «Υλιστικές» και «μεταϋλιστικές» αξίες</i>	40
<i>2.6. Οι αξίες της νεωτερικότητας στην ευρωπαϊκή ενοποίηση</i>	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Οι υποθέσεις μας για το ελληνικό πολιτισμικό τοπίο	47
<i>3.1. Πολιτισμικός πλουραλισμός</i>	47
<i>3.2. Υβρίδια</i>	48
<i>3.3. Διεθνείς συγκρίσεις</i>	52
<i>3.4. Ο ιδιαίτερος τύπος πολιτισμικού πλουραλισμού στην Ελλάδα</i>	53
<i>3.4.1. Παράδοση (προνεωτερικότητα)</i>	55

3.4.2. Οι πρώιμες και ύστερες αξίες της νεωτερικότητας	72
3.4.3. Μετανεωτερικότητα και ταυτοτικά κινήματα	80
3.4.4. Η επιρροή της «Ευρώπης» στη μεταβολή αξιών και θεσμών	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η συνολική εικόνα πάλι **91**

4.1. Πολιτισμική σύγχυση;	94
4.2. ...ή αριστερή ηγεμονία; Τελικά, υπερίσχυσαν κάποιες αξίες;	96
4.3. Τελικά, πόσο νεωτερική έγινε η Ελλάδα;	101
4.3.1. Κώστας Αξελός: Η Ελλάδα είναι και δεν είναι νεωτερική	101
4.3.2. Κωνσταντίνος Τσουκαλάς: Τυπικοί θεσμοί εναντίον κουλτούρας	102
4.3.3. Παναγιώτης Κονδύλης: Η καχεκτική αστική τάξη	105
4.3.4. Παναγιώτης Γεννηματάς: Η Ανατολή επικράτησε	109
4.4. Συνθέσεις αξιών και ιδεών στα κόμματα	110
4.4.1. Μια κεντροδεξιά σύνθεση: Ριζοσπαστικός και κοινωνικός φιλελευθερισμός	111
4.4.2. Η σύνθεση της περιόδου του εκσυγχρονισμού	117
4.4.3. Ο λαϊκισμός σε κεντροαριστερές συνθέσεις	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Εναλλακτικές προτάσεις για την κουλτούρα μας: Μονοσήμαντες ερμηνείες και πολιτισμικός δυϊσμός **129**

5.1. Μονιστικές ερμηνείες έναντι πολιτισμικού πλουραλισμού	129
5.2. Η υπόθεση του πολιτισμικού δυϊσμού και η κριτική της	135
5.2.1. Η κριτική του πολιτισμικού δυϊσμού	137

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Νεωτερικές αξίες και παράδοση στη θεσμική δομή της χώρας: Η νεωτερικότητα υπερισχύει της παράδοσης **143**

6.1. Η «κρίσιμη τομή»: Το Σύνταγμα του 1975 και οι αξίες του	145
6.2. Τα συμπαραομαρτούντα: Κοινοβουλευτικοί κανόνες, πολιτική κουλτούρα, ελευθερίες του ατόμου στη Μεταπολίτευση	153
6.3. Νέα διακυβέρνηση, «ρυθμιστικό κράτος», Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ανεξάρτητες Αρχές, δημοσιονομικοί περιορισμοί	155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Παράδοση και (αντιφατικές) νεωτερικές αξίες και ιδέες κατά περιοχές πολιτικής	167
<i>7.1. Μακροοικονομική πολιτική: Αμυντική εσωστρέφεια έναντι εξωστρεφούς προσαρμογής</i>	168
7.1.1. Οι διαχρονικές τάσεις	168
7.1.2. Διακυμάνσεις γύρω από τη βασική τάση: Από τη δεκαετία του 1980 στην ασταθή οικονομική σύνεση	169
7.1.3. Η περίοδος των «μνημονίων» (2010-2018)	179
7.1.4. Οι αλληλοτροφοδοτούμενες αιτίες της εσωστρέφειας	179
7.1.5. Ιδέες: Διάχυτος αντιφιλελευθερισμός	181
7.1.6. Η Ελλάδα υπό την επιτήρηση της Τρόικας	185
7.1.7. Νέοι δημοσιονομικοί και οικονομικοί θεσμοί για την πειθάρχηση της πολιτικής	187
7.1.8. Επιστροφή στην ανάπτυξη;	188
7.1.9. 2019-2022: Μακροοικονομική και δημοσιονομική πολιτική σε περίοδο εξωγενών διαταραχών	192
7.2. Δημόσια Διοίκηση και «νέα διακυβέρνηση»	196
7.2.1. Η υπόθεση της «κακής γραφειοκρατίας-εντολοδόχου»	196
7.2.2. Για το μέγεθος της Δημόσιας Διοίκησης και του ευρύτερου δημόσιου τομέα	200
7.2.3. Η αναποτελεσματικότητα της πελατειακής Δημόσιας Διοίκησης	203
7.2.4. Πολιτική ανθρωπίνου κεφαλαίου στη Δημόσια Διοίκηση	203
7.2.5. Γραφειοκρατία και επενδύσεις	207
7.2.6. Δομή και διαδικασίες	209
7.2.7. Κουλτούρα	214
7.2.8. Ημιτελείς μεταρρυθμίσεις	217
7.2.9. Το πείραμα του «επιτελικού κράτους» (2019)	225
7.3. Ο τομέας των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ)	230
7.4. Η κανονιστική ρύθμιση (regulation) και οι απόπειρες εκλογίκευσής της	237
7.5. Χωροταξία και περιβάλλον	242
7.6. Εκπαιδευτική πολιτική	254
7.6.1. Οι αξιακές εντάσεις ουδέποτε διευθετήθηκαν οριστικά	254
7.6.2. Μεταρρυθμίσεις στην Ανώτατη Παιδεία 2019-22	256
7.6.3. Αξιακές εντάσεις στη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση	259

<i>7.7. Δικαιοσύνη</i>	264
<i>7.8. Κοινωνική πολιτική: Ανάμεσα σε αλληλεγγύη και λογική των συσχετισμών</i>	273
8. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ	
Σύνοψη	283
Βιβλιογραφία	291